

**Innspill fra Norsk TotalforsvarsForum (NTF)
til ny langtidsplanen for forsvarsektoren**

Innledning

Forsvarsdepartementet ved statsråden har i skriv av 04.09.23 invitert til dialogmøte med mulighet for skriftlig innspill om arbeidet med ny langtidsplan for forsvarssektoren.

Norsk TotalforsvarsForum (NTF) vil, som mottaker av henvendelsen, få takke for muligheten til å sette frem noen synspunkter som synes viktige sett fra vårt virkeområde.

Generelle kommentarer

Dagens trussel- og risikobilde spesielt mtp krigen i Ukraina og det som nå skjer i Israel/Gaza, og hendelser som følge av ekstremvær, pandemi, digitale angrep, migrasjon og terror, skaper utrygghet og uro. Ikke minst som følge av at hendelsene også blir flere, de er mer omfattende og skjer raskere.

NTF berømmer det viktige arbeidet som ble igangsatt ved oppnevningen av både en forsvars- og totalberedskapskommisjon i den hensikt å få en grundig kartlegging

Det har i løpet av 2023 blitt lagt frem mange gode utredninger som kan legges til grunn for arbeidet med den nye langtidsplanen for forsvarssektoren.

NTF mener at forsvarssjefen har helt rett når han i sitt fagmilitære råd sier at vi må omstille oss i takt med endrede omgivelser og teknologisk utvikling. Utviklingen av vårt forsvar må ha langsiktige mål og samtidig være fleksibelt for å kunne møte de endringer som skjer – og ta høyde for at de skjer både raskere og hyppigere.

NTF stiller seg bak Forsvarskommisjonen som i sin rapport på baserer seg på tre erkjennelser som den mener må ligge til grunn for hvordan vi skal bedre vår evne til å forsvare Norge.

- Norske myndigheter og befolkning må ta innover seg **alvoret** i situasjonen vi står i og hvordan utviklingen i verden rundt oss vil kunne påvirke norsk sikkerhet negativt.
- Norske myndigheter må **handle**. Det er behov for en omfattende satsing på sikkerhet, forsvar og beredskap.
- Norske myndigheter må erkjenne at utfordringene som møter oss vil stille krav til en mer **helhetlig politikk**. Forsvars- og sikkerhetspolitikken må utvikles på en måte som sikrer samvirke med våre allierte, på tvers av militær og sivil sektor og internt i forsvarssektoren.

Videre er NTF enig i at Norge ikke kan forsvares av militære virkemidler alene i en tid der truslene blir mer komplekse og sammensatte. Selv om landet vårt samlet sett har mange ressurser, må disse utnyttes mer og bedre. Samfunnets totale motstandskraft må forsterkes. Vårt totalforsvar er tilpasset en tid der trusselen om krig på eget territorium har vært ansett som liten, noe som gjør at vår reaksjonsevne og utholdenhet er for dårlig til å møte dagens og fremtidens utfordringer.

NTF ønsker i den sammenheng kort å trekke frem følgende punkter:

Tillit

Den norske befolkningen har høy tillit til myndighetene, og støtter opp under Forsvaret. Det er av den største viktighet for demokratiet at både tilliten og støtten videreføres og vedlikeholdes med tanke på forsvarsevne og forsvarsvilje. Det må gjøres gjennom åpenhet, nærhet og dialog.

Trygge og robuste samfunn

Totalforsvarskonseptet med gjensidig samarbeid og støtte mellom Forsvaret og det sivile samfunn er grunnleggende for vår trygghet og robusthet. Forsvaret er avhengig av et mest mulig velfungerende samfunn i en krig. Det krever et samfunn hvor folk kan ta vare på seg selv i størst mulig grad og kan bistå Forsvaret ved behov. Og at Forsvaret kan bistå det sivile samfunn i forbindelse med hendelser i fredstid. En slik symbiose som beskrevet i totalforsvarskonseptet gir god utnyttelse av landets ressurser og er dermed også god samfunnsøkonomi.

Internasjonalt samarbeid

Norges forsvar bygger på vårt NATO-medlemskap og det forplikter. NATO stiller større krav internt i alliansen og Norge opplever et økt press på å måtte ta et større ansvar for egen sikkerhet i våre nærområder. Utviklingen i trusselbildet gjør at Norge blir mer sårbart, og innebærer at de operative kravene til et effektivt nasjonalt forsvar øker. Et bilateralt samarbeid med USA, og regionalt ikke minst med Finland og Sverige, også om sivil beredskap, anses som svært viktig i årene som kommer. NTF er av den mening at vi må bidra slik at NATO-alliansens samlede evne til forebygging og avskrekking ivaretas.

Totalforsvaret

Dagens trussel- og risikobilde fremstår i dag helt annerledes enn for få år siden, og preges dessuten av større uforutsigbarhet. Det at vi har krig i Europa og en ustabil sikkerhetspolitisk situasjon setter unektelig sitt preg også på vår hverdag, og bidrar etter vår mening til en aktualisering av totalforsvaret.

NTF mener det er viktig å se dagens situasjon i et helhetlig perspektiv og forene den militære og sivile beredskap til et effektivt redskap for å møte morgendagens utfordringer. Samvirke og samordning av ressurser vil være det beste for samfunnet samlet sett. Optimal ressursbruk mht mennesker og materiell er dessuten god samfunnsøkonomi.

NTF hadde i tillegg gjerne sett at det ble innført felles distrikter for alle beredskapsaktører som HV, politi, helse, brann- og redning, samt Siviltforsvaret.

Heimevernet (HV)

Forsvarsevne er avhengig av forsvarsvilje. En økt evne til forsvar er avhengig av økt bevissthet om trusselbildet og behovet for innsats hos befolkningen og myndighetene. Folk og samfunn må kjenne Forsvaret, og Forsvaret må kjenne sitt folk.

I dag er Heimevernet en av de viktigste enhetene som har dedikerte oppdrag til støtte for sivile myndigheter i fredstid. NTF mener derfor at det i oppfølgingen av forsvarskommisjonens rapport må tas hensyn til Heimevernets rolle og betydning, ikke bare som en militær styrke, men også som en fundamental faktor i totalforsvaret.

Slik NTF ser det, viser krigen i Ukraina tydelig at konseptet med territoriell styrke og forsvar fungerer. Heimevernet må derfor videreutvikles som en territoriell styrke med lokalkunnskap og nærvær over hele landet.

Som resultat av dette vil NTF presisere nødvendigheten av at det iverksettes tiltak for å modernisere personlig utrustning og for å bedre HVs responstid.

Et viktig element her er tilgang på personell. Stadig flere stillinger defineres som samfunnskritiske, noe som reduserer antall personer som kan mobiliseres til eksempelvis Heimevernet i en tidlig fase av en krise. I tillegg vil eldrebølgen og personellmangelen i distriktene kunne gjøre det vanskeligere å opprettholde grunnleggende tjenester og beredskap. Sivil evne til å understøtte Forsvaret svekkes derfor i deler av landet, noe som vil påvirke totalforsvaret og operativ evne.

NTF mener derfor at det er viktig i en totalforsvarssammenheng å ivareta Heimevernet, dets roller og lokale forankring og legge vekt på å løse de utfordringer som eksisterer med tanke på personell, materiell, utrustning, infrastruktur, øvelser og drift.

HV har en historie, tradisjon og kultur med godt rotfeste i det norske folk. Dette må ikke undervurderes. Ved sin landsdekkende tilstedeværelse, tilknytning til lokalsamfunnene og forsvar av heimtraktene er HV forsvarets fremste bindeledd til det sivile samfunn.

Verneplikten

En ytterligere tilspisning av den internasjonale sikkerhetspolitiske situasjonen krever at styrkestrukturen økes. Ikke minst med tanke på utholdenhet i en krisesituasjon. et trenger med andre ord både at fast ansatte blir værende - og flere vernepliktige.

NTF mener at verneplikten danner grunnlag for både forsvarsevne og forsvarsvilje. Norge er et lite land og NTF går følgelig inn for at antallet som skal inn til 1.gangstjeneste økes og at verneplikten utvides til f.eks. hhv. 50/60 år.

Det er viktig for forsvarsviljen at større deler av befolkningen kjenner til og har erfaring fra Forsvaret. Dagens situasjon med langt færre forlegninger ute i lokalsamfunnene, og personer inne til 1.gangstjeneste skaper avstand mellom befolkningen og Forsvaret. Hvilket NTF anser for å være uheldig. Verneplikten har en sterk forankring i det norske samfunn. NTF er av den oppfatning at ordningen også er viktig med tanke på kjennskapet til Forsvaret og forståelsen for hvorfor vi må ha et forsvar - For alt vi har og alt vi er !

NTF har ved flere anledninger foreslått at all ungdom burde avtjene minst seks måneder i en form for beredskapstjeneste – det være seg i forsvars- eller sivil sektor. Så langt har det beklageligvis ikke vært interesse for å bevilge midler til en slik ordning.

NTF mener at vårt forsvar skal speile det samfunn som skal forsvares. Da må det flere kvinner inn i Forsvaret på alle nivåer. Det ser ut til å være en utfordring i å få kvinner til å bli i Forsvaret etter endt førstegangstjeneste, og det bør følgelig ses nærmere på denne utfordringen.

Personell og kompetanse

NTF er opptatt av menneskene i Forsvaret og savner en klarere personalpolitikk både med sikte på en god og forutsigbar ivaretagelse av dagens personell, som også innbefatter karriereveiledning. Forsvaret må satse mer på kompetanse fremmende tiltak - ikke minst innenfor teknologi. NTF vil likeledes understreke betydningen av å prioritere en velfungerende familierpolitikk. Vi imøteser dessuten det videre arbeid med fokus på holdninger, etikk og respekt for enkeltmennesket i Forsvaret. Det skal være trygt og godt å være i tjeneste for Norge.

Innvesteringer og drift

En gjenganger i norsk forsvarspolitik har vært ubalansen mellom innkjøp og drift. Det må følgelig legges til rette for et bedre samsvar i kommende plan. NTF anser det som dårlig bruk av offentlige midler å gjøre anskaffelser vi ikke har ressurser til å drifte.

Avslutning

Selv et rikt land som Norge må tenke samfunnsøkonomi. Et sivilt-militært samarbeid innenfor rammen av et helhetlig totalforsvarskonsept, som består av gjensidig støtte og samarbeid mellom Forsvaret og det sivile samfunn, herunder næringslivet, gir etter NTFs syn best grunnlag for utnyttelse av våre samlede ressurser. Dette må videreutvikles.

Og videre må det vektlegges et økt kjennskap til Forsvaret basert på tillitt med sikte på å kunne opprettholde forsvarsviljen i befolkningen.

Utredningene som er lagt frem peker på at nå er det alvor – det haster med å få på plass en fornuftig organisering av våre samlede ressurser. Vi må alle arbeide for å skape et trygt og robust samfunn i fred, krise og krig. Det arbeidet må gjøres nå!

Norsk TotalforsvarsForum ønsker lykke til med utarbeidelsen av ny langtidsplan for Forsvaret.

Oslo, den 10.10.2023

Kåre-Ludwig Jørgensen
Styreleder
Norsk TotalforsvarsForum

Hanne Guro Garder
Daglig leder
Norsk TotalforsvarsForum

Kort om Norsk TotalforsvarsForum:

Historikk

Norsk TotalforsvarsForum (NTF) ble stiftet på Stortinget den 9.april 1951 under navnet *Kvinner Frivillige Beredskap (KFB)*. Dette skjedde etter initiativ av H.K.H. Kronprinsesse Märtha, som selv var organisasjonens første president. Mandatet den gang var med utgangspunkt i totalforsvarskonseptet å registrere og samordne den innsats kvinner kunne gjøre for å styrke landets beredskap.

Vi har i dag fått et mer likestilt samfunn hva gjelder utdanning, arbeid og ansvar for både hjem og samfunn – og i 2013 vedtok Stortinget å innføre allmenn verneplikt for gutter og jenter født fra og med 1997. Det er blant annet som følge av denne utviklingen at organisasjonen fant tiden moden for å endre til et kjønnsnøytralt navn. Videre anså organisasjonen det hensiktsmessig å synliggjøre sitt årelange engasjement og arbeid for totalforsvaret. Det ga grunnlag for det nye navnet, Norsk TotalforsvarsForum, som ble tatt i bruk fra den 1.januar 2019. De oppgaver KFB tidligere hadde videreføres og styrkes i NTF.

Formål

NTF har som formål å styrke landets totale beredskap ved bl.a. formidle informasjon om totalforsvaret, arbeide for å gjøre det sivile samfunn mer robust i møte med hendelser i fred, krise og krig, samt være en pådriver overfor myndighetene i beredskapsspørsmål med vekt på forebygging, beredskapsplanlegging, krise- og konsekvenshåndtering – nasjonalt, regionalt og lokalt.

Organisering

NTF er i dag et landsdekkende forsvarsrelatert samarbeids- og interesseforum for organisasjoner og enkeltpersoner som er opptatt av samfunnssikkerhet og beredskap, og representerer mer enn 30 000 medlemmer. I tillegg er det inngått samarbeidsavtaler med en rekke andre frivillige organisasjoner som alle arbeider med samfunnssikkerhet og beredskap på ulike områder.

Årsmøtet er NTFs øverste myndighet. Styret i NTF består, foruten styreleder og nestleder, av fem medlemmer. Den daglige driften utføres av en administrasjon lokalisert på Akershus festning, som også er et informasjonssenter for alle som ønsker kunnskap om totalforsvaret. Administrasjonen står i nær kontakt med sentrale myndigheter. NTF har oppnevnt kontaktpersoner i hvert fylke, fylkeskontakter, som organiserer et nettverk av frivillige, lokale representanter. Fylkeskontaktene står i tett kontakt med NTF sentralt og virker som en forlenget arm ut i fylker og kommuner. Hovedoppgavene er å drive informasjons- og kursvirksomhet ute i lokalsamfunnene, delta på øvelser og bistå ved reelle hendelser.

H.M. Dronning Sonja er ærespresident i NTF og prinsesse Astrid fru Ferner er organisasjonens høye beskytter.

Virke

NTF arbeider for å gjøre samfunnet mer robust og mindre sårbart i en krisesituasjon, og møter utfordringene ved å være brobygger mellom Forsvaret og det sivile samfunn. NTF skal også være en «vaktbikkje» som setter fokus på aktuelle saker innen totalforsvaret i den hensikt å bidra til en videreutvikling av konseptet. NTF formidler informasjon om aktuelle temaer innen totalforsvaret gjennom tidsskriftet «Trygge Samfunn», som kommer ut i papirbasert utgave to ganger i året og i digitale infobrev hver 3.uke. I tillegg benyttes hjemmesiden, Facebook og YouTube aktivt.

NTF arrangerer årlig en rekke konferanser og seminarer hvorav de mest sentrale er «Totalforsvars-konferansen», «Krisespill», «Sårbarhetskonferansen» og «Verdikonferansen». I tillegg inviteres det til åpne møter om aktuelle temaer i sentral og lokal regi.

Hensikten med disse arrangementene er, foruten fokusering på aktuelle temaer og faglig informasjon, å skape arenaer hvor alle som har en plass i totalforsvaret kan møtes for å bli kjent, ha uformelle

samtaler og diskutere felles anliggende. Det å kunne møtes uten å stå midt i en hendelse oppleves i følge evalueringene som et meget viktig element for beredkapsaktørene. Vi mener at slike møteplasser er viktig med sikte på relasjons-bygging og ideutvikling, men også med tanke på å få en felles forståelse for de utfordringer man vil kunne stå overfor i møte med ulike krisesituasjoner.

NTF tilbyr også kurs som «Psykisk førstehjelp», «Samfunnssikkerhet og beredskap – en innføring i totalforsvaret» og «Finn meg» som er et undervisnings- og aktivitetsprogram for å få barn ut i naturen.

NTF er, gjennom sitt lokale nettverk, en verdifull ressurs som kan ta del i utarbeidelse av ROS-analyser og beredkapsplaner i fylker og kommuner. Andre oppgaver er å medvirke som rollespillere og markører i forbindelse med øvelser, samt bistå med drift av evakuerings-, pårørende- og mottakssentre i krisesituasjoner.

NTF deler årlig ut «NTFs Beredkapspris» til enkeltpersoner fra hhv forsvarsrelatert og sivil sektor, som gjennom en personlig innsats og et sterkt engasjement, har bidratt til å bedre beredskapen i det norske samfunn – uansett nivå i de to sektorene.